

DS

Testbuisjes met donorzaad in een fertiliteitskliniek. Diverse fracties vragen een verbod op anoniem zaaddonerschap. — © Ted Soqui/getty

Van een uitbreiding van de abortus- of de euthanasiewet komt deze legislatuur niets in huis. Die ethische dossiers afhankelijk maken van een “consensus” binnen de meerderheid, zoals Vivaldi had afgesproken, lijkt niet voor herhaling vatbaar.

Bart Brinckman

Gisteren om 03:00

Actuele discussies, zeker tussen Open VLD en CD&V, geven de indruk dat de Kamer op het punt staat om ethische kwesties te beslechten. Aan campagnetaal geen gebrek, maar niets is minder waar.

Drie thema's wilde de Kamer aanpakken: de uitbreiding van abortus, het openstellen van euthanasie naar mensen die niet langer wilsbekwaam zijn, en een wettelijke regeling voor draagmoeders (gekoppeld aan de opheffing van anoniem zaaddonerschap). Geen daarvan zal nog worden gerealiseerd.

Ethische vraagstukken zijn traditioneel een zaak voor het parlement. Maar een belangrijke oorzaak van dat falen blijft de nood aan “consensus” onder de meerderheidspartijen die in het regeerakkoord was afgesproken. Vooral CD&V lag dwars. In politieke kringen valt te horen dat zo'n procedurele benadering in die dossiers dan ook niet voor herhaling vatbaar is.

De christendemocraten mogen dan een handige bliksemafleider zijn, de wat opgepookte tegenstelling tussen conservatief en progressief – denk aan de abortuscampagne van Vooruit, die CD&V-voorzitter Sammy Mahdi ervan beschuldigde “meer vrouwenrechten te blokkeren” – maakte de situatie niet eenvoudiger.

1. Abortus

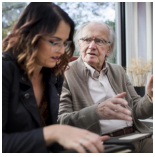
De discussie over abortus dateert al van de vorige legislatuur. Het voorstel met aanpassingen van de wetgeving is kant-en-klaar, alleen de stemming ontbreekt. De aanpassingen beperken de bedenktijd tot 48 uur (nu zes dagen) en verruimen de toegelaten periode tot 18 weken (nu 12 weken). Abortus wordt volledig gedecriminaliseerd. Zelfs als de termijn wordt overschreden, kan de vrouw noch de arts dus strafrechtelijk worden vervolgd. De wet moet tegengaan dat elk jaar tot 500 vrouwen voor een zwangerschapsafbreking naar Nederland trekken (waar de termijn ruimer is).

CD&V wil de toegelaten periode tot 14 weken beperken, hoewel een medische commissie 18 weken voorstelde. Het zicht op de verkiezingen maakt een compromis nu onmogelijk. In principe is er ruimte voor een wisselmeerderheid om het voorstel goed te laten keuren. Groen schudde aan die boom, tot ergernis van andere meerderheidspartijen.

Alleen de PS kan het voorstel op de parlementaire agenda zetten, omdat het van haar makelijk is. Maar fractieleider Ahmed Laaouej heeft geen zin in een discussie voor de galerij: zonder kans op goede afloop begint hij er niet aan. Wisselmeerderheid of niet, de Vlaamse oppositie plus CD&V kan alles blokkeren.

2. Euthanasie

Vijf jaar geleden doken de eerste wetsvoorstellen op om euthanasie via een aangepaste wilsverklaring mogelijk te maken voor mensen met dementie. De huidige wilsverklaring vertrekt van wilsbekwaamheid, wat impliceert dat euthanasie alleen in een beginstadium van de ziekte kan worden gevraagd. Of om Hugo Claus te citeren: “Je moet te vroeg sterven, omdat je niet op tijd kunt sterven.”

Lees ook

Dochter over dood van Jan Ceuleers: “De euthanasie kwam te vroeg. Vader was nog zo goed” >

Jarenlang keek de Kamer niet om naar die voorstellen, tot Open VLD-Kamerlid Robby De Caluwé samen met zijn Vooruit-collega Karin Jiroflée vorige week een nieuw voorstel indiende. De kern van die tekst is helder: de wilsbekwame verzoeker geeft individueel en in detail aan wanneer de voorwaarden voor euthanasie voor hem zijn vervuld zodra de onomkeerbare wilsonbekwaamheid is opgetreden (bijvoorbeeld bij dementie).

Binnen de meerderheid is daarover nog nooit gesproken, evenmin heeft de Kamer de kwestie geëxploreerd. Het gaat om een fundamentele wijziging van de euthanasiewet. De uitbreiding naar wilsonbekwaamheid is makkelijker gezegd dan gedaan, wees de Nederlandse ervaring uit. De concretisering van de voorwaarden voor euthanasie (bijvoorbeeld wanneer men de familie niet meer herkent) wordt bijvoorbeeld niet eenvoudig. De patiënt is zich niet altijd meer echt bewust van het leven, laat staan dat er zich een doodswens stelt. De veroudering van de bevolking en de toename van mensen die leven met dementie, verplichten wel tot handelen. Ook CD&V werkt daarom aan een oplossing, een eerste aanzet volgt tijdens het verkiezingscongres. Een grondige aanpak vergt hoorzittingen, maar daarvoor is er geen tijd meer. Het voorstel vormt op zijn best een start, de finale versie volgt diep in de volgende legislatuur.

3. Draagmoeders/zaaddonatie

Vooruit wou een wettelijke regeling voor niet-commercieel draagmoederschap. Binnen diverse fracties groeide ook het besef dat anoniem zaaddonorschap moet worden verboden. Politiek raakten de twee dossiers gekoppeld. De PS blokkeerde een regeling voor draagmoederschap, omdat ze de exploitatie van vrouwen vreesde. De parlementaire discussie liep volledig vast.